

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์และการตัดสินใจ รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การศึกษาไม่ได้เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ภายในห้องเรียน แต่ยังครอบคลุมถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ การปฏิบัติจริง และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการศึกษาโลกอยู่ในระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ อัตราการเข้าเรียนหรืออัตราประชากรที่อ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากในอดีต เช่น ในปี 1945 ตอนที่อินโดนีเซียประกาศเอกราช มีประชาชนเพียง 5% ที่อ่านออกเขียนได้ก่อนจะเพิ่มมาเป็น 95% ในปี 2015 หรือในเนปาล ที่ในปี 1981 มีผู้ใหญ่เพียง 1 ใน 5 ที่ได้รับการศึกษา ก่อนจะเพิ่มเป็นเกือบ 2 ใน 3 ในปี 2015 ตัวเลขดังกล่าวอาจเป็นสัญญาณที่ดี แต่ถ้ามองให้ลึกลงไปมากกว่านั้น จะเห็นว่า มีเด็กจำนวนมากยังถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษา หรือได้เรียนแต่ไปไม่ถึงปลายทาง ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้สถานการณ์การศึกษาดูเหมือนจะดีขึ้น แต่ความเหลื่อมล้ำยังไม่ได้หมดไป และความเสมอภาคยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงกับทุกคน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ หลายประเทศมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขัน ให้การศึกษานำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม (อุทุมพร สมศรี และสจิวรรณ ทรรพวุฒ, 2560 : 3127)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกุญแจสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศ โดยการสร้างคนที่มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมยุคใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เน้นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนและการพัฒนาผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจากการผลิตสินค้ามูลค่าต่ำไปสู่สินค้ามูลค่าสูง การเน้นการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 กล่าวคือ “การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการ

แข่งขันของประเทศ” ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือกันกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ เพื่อการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และทักษะดิจิทัล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 100) การได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมกันวางแผน โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดความผูกพัน และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดทีมงานที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (อุบลรัตน์ กรุดมณี, 2564 : 22) เมื่อสถานศึกษามีการร่วมกันทำงานขนาดใหญ่จะช่วยให้ผลักดันการเรียนการสอนของครูไม่โดดเดี่ยว ผู้ที่มีส่วนร่วมรวมถึงนักเรียน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ หรือชุมชนก็ได้ จะเห็นได้ว่า ทิศทางการศึกษาโลกเป็นเรื่องที่หลายภาคส่วนต้องร่วมทำไปด้วยกัน จากนี้การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาต้องคิดต่อไปว่า จะทำอย่างไรให้เกิดการกระจายอย่างทั่วถึงและยกระดับขึ้นไปได้ ในการดำเนินงานต่อไปก็จะสร้างเรื่องราวของความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น สร้างการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้มากมาย สร้างนักเรียนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีพลังสูงได้มากมาย โดยทั้งหมดนั้นมีเป้าหมายเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้ของทุกคน (วิจารณ์ พานิช, 2566 : ออนไลน์) ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการศึกษาของสถานศึกษา ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะพึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข ตรงตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยทุกภาคส่วนในการสร้างระบบกลไกการบริหารแนวใหม่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรปรับระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ หรือการบริหารเชิงบูรณาการ สร้างให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการบริหารงานแนวใหม่ เพื่อให้อิสระแก่สถานศึกษา ทั้งด้านนวัตกรรมการบริหารในด้านการบริหาร

บุคคล การเงิน งบประมาณ และการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง (ธีรังกูร วรบำรุงกุล และคณะ, 2566 : 180)

การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาจึงเป็นเข็มทิศไปสู่การเดินทางไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ หลักสูตรที่ดีนั้นควรสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน กล่าวคือ ธรรมชาติของผู้เรียน ไม่ชอบความจำกััด หากได้เรียนนอกห้องก็มีความสุข ผู้เรียนไม่ชอบการแข่งขัน ในการเรียนรู้หาก สอนมาก ผู้เรียนจะรับน้อย ความเชื่อมโยงน้อย และลืมนเร็ว ดังนั้น ครูที่ดีที่สุด คือ ครูที่ไม่สอนเลย แต่คอยชี้แนะ หาแนวทาง บอกทิศทาง ร่วมกันวิเคราะห์ และสังเคราะห์กับผู้เรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรมาก หลักสูตรที่ใช้อยู่ปัจจุบันทุกระดับค่อนข้างดีมาก เพราะมีความยืดหยุ่น แต่การนำหลักสูตรไปใช้มีปัญหาในเชิงปฏิบัติ (ประกอบ รัตนพันธ์, 2559) การนำหลักสูตรไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน ต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยความสุข เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษามีส่วนในการส่งเสริมจิตใจ ที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้ ให้เป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา หลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่ แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของ ผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระเข้าใจ ในความ รับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อ การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น และระดับโลก (ไพศาล บุญขาว, 2556 : 8) โดยการขับเคลื่อนด้านหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรม การศึกษามีหน้าที่และอำนาจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับใช้กับการจัด การศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยการปรับต้องครอบคลุม สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยสถานศึกษานำร่องมีอิสระในการเลือกใช้หลักสูตรได้ 3 แนวทาง คือ 1) นำหลักสูตรของจังหวัดมาใช้จัดการเรียนการสอน 2) นำหลักสูตรของจังหวัดมาปรับเพิ่มเติม และ 3) สถานศึกษานำร่องไม่ใช้หลักสูตรตามแนวทางที่หนึ่งหรือแนวทางที่สอง สามารถเลือกใช้หลักสูตร ต่างประเทศ หรือหลักสูตรตามกรอบโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. (หลักสูตร

ฐานสมรรถนะ) ทั้งนี้ ต้องเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (มาตรา 25 วรรคสี่)

จังหวัดจันทบุรี เป็นหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงนามในประกาศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 8) มีแนวทางการยกระดับคุณภาพ การศึกษาในรูปแบบ Chan Education Shift Model (CHAN Model C = Change, H = Happiness, A = Agreement for Action, N = Network Instruction) Change คือ ยกกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน โดยมุ่งการลด ละ เลิก โครงการที่ไม่ส่งผลต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการปลดล็อกกฎ ระเบียบต่าง ๆ และมุ่งเน้นที่จะลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา Happiness คือ ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมความรู้ ทักษะ สมรรถนะตามคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข สอดคล้องกับวิถีชีวิต “สุขทุกวันที่จันทบุรี” Agreement for Action คือ จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในระยะเวลา 3 ปี โดยกำหนดให้มีนวัตกรรมใน การจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง Network Instruction คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชา สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : ออนไลน์)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นและความสำคัญในการศึกษาบริบทสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการ การศึกษา จังหวัดจันทบุรี การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาแบบ มีส่วนร่วมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ ก้าวสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างแท้จริง การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทและ ผลกระทบของการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาใน สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหาร สถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเข็มทิศไปสู่การเดินทางไปสู่เป้าหมายแห่ง ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับ นานาอารยประเทศได้ต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.2.4 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.3 ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ได้มีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษากับพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในสถานศึกษาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี และการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและสังคมส่วนรวม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,114 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี, 2567 : ออนไลน์)

1.4.2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครูสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,114 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1.4.3.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการบริหาร

1.4.3.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1. การปรับวิสัยทัศน์
2. ปรับตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้
3. ปรับโครงสร้างเวลาเรียน
4. ปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียน
5. ปรับเกณฑ์การจบการศึกษา

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผน และตัดสินใจร่วมกัน ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือ ความผูกพัน และความไว้วางใจต่อฝ่ายบริหาร เพิ่มการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างทีมงานที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ การบริหารนี้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีบทบาทในการพัฒนาและประเมินผลเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กรและการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการ สร้างแรงจูงใจความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากร ส่งเสริมการไว้วางใจในการทำงาน ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ มีการกระจายอำนาจ การตัดสินใจเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบ และสนับสนุนให้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน วางแผนการปฏิบัติงาน สนับสนุนการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและประสานงานอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานบนพื้นฐานของประชาธิปไตย และเห็นแก่ผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก

3. ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเสนอแนะความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมการทำงานด้วยความไว้วางใจ ยึดมั่นผูกพันและมีอิสระในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำให้หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการวางแผนที่ดีในการจัดการศึกษาความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งครู ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาประเทศตามเป้าหมายที่วางไว้ ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดเนื้อหาและประสบการณ์ นำหลักสูตรเริ่มจากการศึกษาและประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ การสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปรับวิสัยทัศน์ หมายถึง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีการกำหนดทิศทาง วางแผนทำการวิเคราะห์ทุนศักยภาพของชุมชนและจังหวัด ในการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของจังหวัดที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ดี (Head) ความสามารถดี (Hands) จิตใจดี (Heart) และสุขภาพดีทั้งกายและใจ (Health)

2. ด้านการปรับตัวชีวิตในมาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีการปรับตัวชีวิตหรือสมรรถนะในมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละสาระวิชาให้เข้ากับหลักสูตรจันทบุรีศึกษา

3. ด้านการปรับโครงสร้างเวลาเรียน หมายถึง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีการนำรายวิชาจันทบุรีศึกษา ไปปรับเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเสริมทักษะตามความสนใจ โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของบริบทที่เน้นสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง

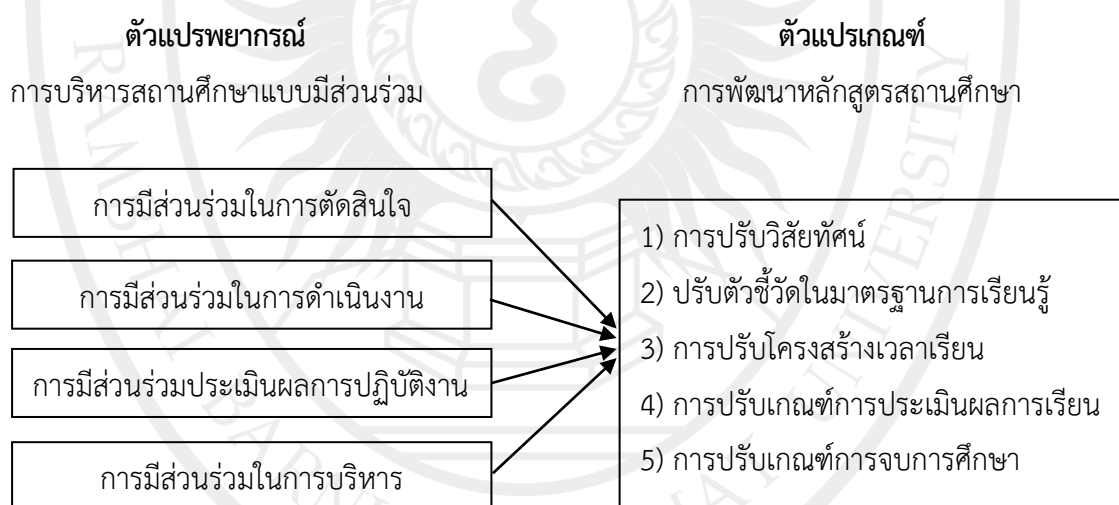
4. ด้านการปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียน หมายถึง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีเกณฑ์การประเมินที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เป็นไปตามเป้าหมาย การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนมีการประเมิน เพื่อพัฒนาและการประเมินเพื่อสรุปผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัย ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและธรรมชาติของศาสตร์วิชา

5. การปรับเกณฑ์การจบการศึกษา หมายถึง สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี กำหนดเกณฑ์ในการจบเพิ่มเติมในรายวิชาจันทบุรีศึกษา โดยที่ผู้เรียนจะมีผลการเรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและมีผลการพัฒนาสมรรถนะหลักตามเกณฑ์ที่ส่วนกลางกำหนด โดยมีสมรรถนะหลักอย่างน้อย 2 สมรรถนะ อยู่ในระดับ “สามารถ” ขึ้นไป

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี จากแนวคิดของนักวิชาการ และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 สมมติฐานในการวิจัย

1.7.1 การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.7.2 การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี